

Weerman doet zijn intrede in de rechtszaal

De bedauwde voetsporen van de dader, het overgewaaid geluid van een pistoolschot, de door wolken verduisterde maan: het weer geeft aanwijzingen over de schuldigen of belemmert de blik van getuigen. Meer en meer wordt in de rechtszaal de hulp ingeroepen van de 'forensisch meteoroloog'.

EEN CANADESE boer had een verhouding met een van de werknemers op de boerderij. Zijn jaloerse echtgenote kon dat niet verkroppen. Uit wraak stak zij de boerderij in brand, waarbij haar echtgenoot omkwam. Moord met voorbedachten rade, zo concludeerde de openbare aanklager dus.

De boerin ontkende alles. Onder ede verklaarde zij dat de boerderij vlam vatte na blikseminslag. De verklaring van een getuige-deskundige gaf bij het vonnis de doorslag. Tot verbijstering van de advocaat van de aangeklaagde boerin vertelde hij, een weerman-klimatoloog, dat er op de avond van de moord in het betrokken gebied geen onweersactiviteit was gesignaleerd, of zelfs kon zijn opgetreden.

Een rechtszaak als deze, waarin de meteoroloog van het klimatologisch centrum van het Canadese ministerie voor milieu en omgeving een doorslaggevende rol speelde, illustreert hoe weerkundige gegevens kunnen functioneren in het strafrecht. Maar ook in andere takken van de rechtspraak treedt soms een weerman op:

Een meisje uit New York overleed aan de verwondingen die zij opliep na het instorten van een overkapping op een tentoonstelling in Toronto. Tijdens het onderzoek naar de oorzaak werd aanvankelijk gedacht aan zware windstoten. Een geraadpleegde meteoroloog kon aantonen dat dit niet het geval was. Na een studie van de terreinomstandigheden en de weersituatie op het moment van het ongeluk, concludeerde hij dat de hoogste windsnelheden (veroorzaakt door zware onweersbuien) pas waren opgetreden nadat de overkapping reeds was gesneuveld.

Het instorten moest dus geweten worden aan achterstallig onderhoud of constructiefouten. Deze conclusie gaf de ouders van het meisje houvast bij verdere pogingen om schadeeloos te worden gesteld voor het verlies van hun dochter.

De rol van meteorologische informatie bij rechtszaken die in deze voorbeelden naar voren komt, is de laatste decennia aan de overzijde van de oceaan steeds belangrijker geworden. In de Verenigde Staten duikt de term forensisch meteorologie (gerechtelijke weer-

kunde) het eerst op in de jaren zestig. In Canada verschijnen weerkundigen sinds 1973 regelmatig in de rechtszaal. Thans houden klimatologen veelvuldig lezingen voor juristen, brandweerlieden en verzekeringdeskundigen, en dragen zij bij aan cursussen op politie-academies.

Meestal gaat het in de rechtszaken om verkeersongelukken of om misdrijven, maar soms ook om milieudelicten en om schadeclaims. Het weer kan overal van belang zijn. In het verkeer zijn gladheid (en dus temperatuur, en regen of sneeuwval) en slechte zichtcondities (zoals mist of verblinding door zonlicht) van belang.

Bij moordzaken speelt het weer vaak een veel subtielere rol: zo hangt de afkoeling van het lijk van een slachtoffer van moord zowel af van de luchttemperatuur als van de windsnelheid; en de hoorbaarheid van geschreeuw of van pistoolschoten kan worden afgeleid uit het verloop van de snelheid van de wind en de hoogte van de temperatuur in de onderste honderden meters van de dampkring.

Ook de betrouwbaarheid van een opgegeven signalement van een dader

hangt af van het weer. Overdag zijn mist, sneeuwval of zware regen van invloed, en 's nachts bij maanlicht de bedekkingsgraad van de hemel. Voetafdrukken zijn vooral te vinden in de natte bodem, dus na regen, of in een sneeuwdek. De schoenen van de dader kunnen in bedauwd gras nat geworden zijn en binnen sporen achterlaten; dauw vormt zich alleen bij geschikte vochtigheid van de lucht en niet te veel wind.

Verzekeringmaatschappijen worden geconfronteerd met schadeclaims voor zaken als stormschade, instorting van daken onder de last van een dik pak sneeuw, hagelschade, of de bevriezing van leidingen. De meteorologische waarnemingen van het moment van de schade zijn meestal goed terug te vinden, zodat vrij eenvoudig kan worden nagegaan of de opgegeven schade-oorzaak juist is.

En milieuvuilers kunnen worden opgespoord aan de hand van gegevens over wind en temperatuuroppbouw van het onderste deel van de atmosfeer. Die bepalen de verspreiding van rook, stank en luchtverontreinigende stoffen.

De weerman in de rechtszaal kan natuurlijk geen schuldige van misdrijven aanwijzen. Zijn verklaringen dienen meestal om die van andere getuigen te ontzenuwen of om de rechtbank te helpen het juiste belang van bepaalde weergegevens in te zien.

Zijn status als getuige-deskundige verkrijgt hij na beantwoorden van een aantal vragen over zijn levensloop.

De meeste juristen zijn meteorologisch ongeschoold en kunnen de gegevens die de meteorologen presenteren dus niet weerleggen. In plaats daarvan probeert de tegenpartij meestal de deskundigheid van de forensisch meteoroloog onderuit te halen.

Het aantal zaken waarin de rechtbanken vragen om informatie over het weer, is in de Verenigde Staten zo groot geworden, dat van overheidswege ingestelde weerdiensten onmogelijk nog aan de vraag kunnen voldoen. Dat heeft geleid tot volledige privatisering van de forensisch meteorologie. Particuliere weerbureaus bieden nu, in advertenties, hun diensten aan.

In Canada wordt de medewerking aan rechtszaken nog steeds geleverd door overheidsdiensten. Maar gezien de toe-

nemende vraag lijkt ook daar overdracht aan de private sector onvermijdelijk.

Deze opbloei van de forensisch meteorologie is in Nederland uitgebleven. Het KNMI in De Bilt verschaft vrijwel uitsluitend schriftelijke informatie, hoofdzakelijk aan verzekeringmaatschappijen. Nu en dan behoren ook recherchetams en een enkele keer een advocatenbureau tot de juridische klanterkring van De Bilt.

In de Nederlandse rechtszaal is de weerman dus nog steeds veel minder bekend dan op de televisie. Toch zijn ook uit Nederland gevallen bekend van getuigenverklaringen die op weerkundige gronden moesten worden afgewezen. Een voorbeeld is het geval van een zwangere vrouw die aangaf verkracht te zijn achter een wachthokje bij een bushalte. Maar het weer was er niet naar. Strenge vorst in combinatie met de snijende wind maakten het buiten zo onaangenaam, dat de dader elke lust zou zijn vergaan, nog afgezien van het bevriezingsgevaar van aan de kou blootgestelde lichaamsdelen.

KEES FLOOR

TINENGO
STEFAN ZEKRIEY